

Chương trình Sáng tạo xã hội khu vực Đông Nam Á

Câu chuyện điển hình: Chính sách và sự tham gia của Chính phủ

Tháng 4 năm 2021

Kế hoạch hành động quốc gia cho doanh nghiệp xã hội ở Malaysia

Một chiến lược quốc gia nhằm hỗ trợ các doanh nghiệp xã hội phát triển vừa mới được hình thành qua sự hợp tác giữa Hội đồng Anh, Ủy ban Kinh tế và Xã hội của Liên hợp quốc khu vực Châu Á - Thái Bình Dương và chính phủ Malaysia. Kinh nghiệm của Vương quốc Anh đóng góp chủ đạo trong việc hình thành nên lộ trình tốt nhất để thực hiện chiến lược này.

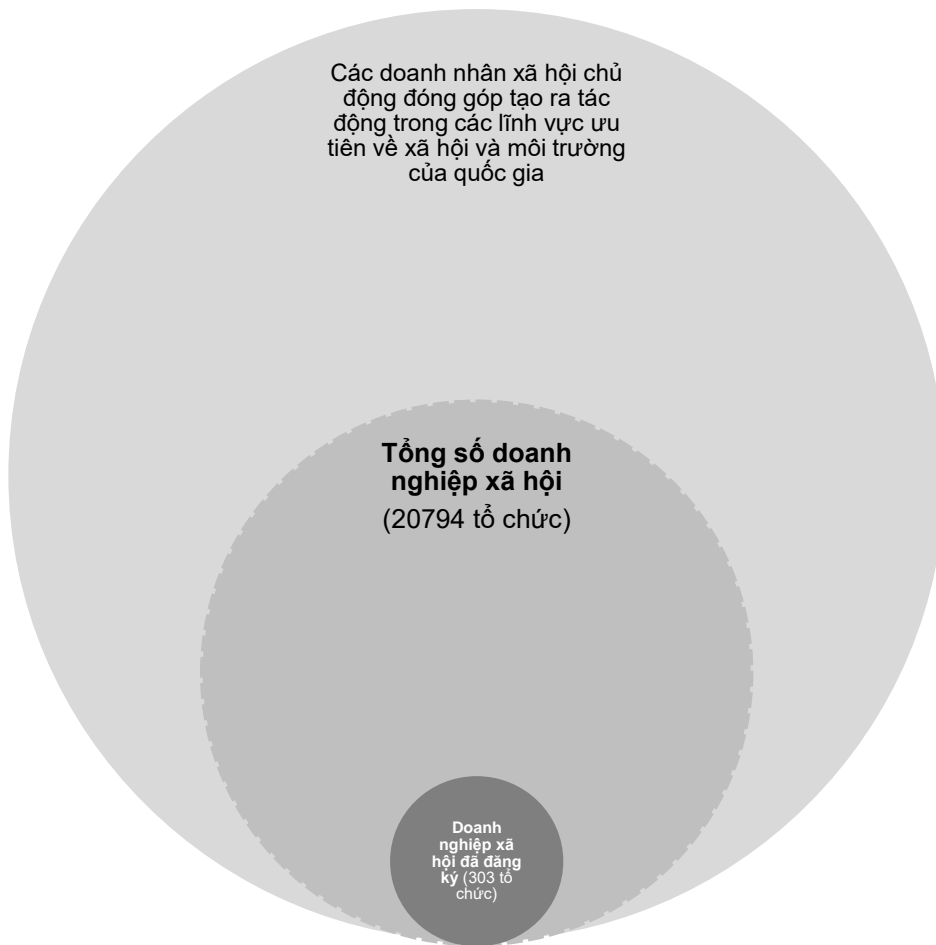
Năm 2019, khi đó Tổng thư ký của Bộ Phát triển Doanh nhân và hợp tác xã (MEDAC), Datuk Wan Suraya Wan Mohd Radzi, đến thăm gian hàng trưng bày sản phẩm của doanh nghiệp xã hội The Asli Co tại Hội chợ doanh nghiệp xã hội ExperienSE, tổ chức tại Kuala Lumpur

Năm 2019, có nhiều kỳ vọng về một hệ thống chứng nhận dành cho các doanh nghiệp xã hội ở Malaysia. Chương trình chứng nhận Doanh nghiệp Xã hội (SE.A) được hy vọng sẽ giúp các tổ chức tiếp nhận được nhiều sự hỗ trợ và nhiều cơ hội để họ có thể tăng trưởng và tạo ra nhiều

tác động hơn. Ví dụ như, nếu doanh nghiệp xã hội được ghi nhận có thể sẽ dễ thu hút các doanh nghiệp mua hàng, cũng như các nhà đầu tư sẽ có thể xin giảm thuế.

Tuy nhiên, chương trình bao gồm một vài quy định khá nghiêm ngặt, và chỉ có một vài trăm trong tổng số ước tính 20,800 doanh nghiệp xã hội có thể vượt qua quy trình chứng nhận này.

Thay thế quy trình này bằng một hệ thống bao trùm hơn là một trong những khuyến nghị của bản đề xuất được trình lên Bộ Phát triển Doanh nhân và Hợp tác xã (MEDAC) vào tháng 6 năm 2020. Ngay cả khi có nhiều tổ chức áp dụng chương trình này, các tác giả của cuốn *Doanh nghiệp xã hội ở Malaysia: Các bước tiếp theo của Chính sách* đã cảnh báo, sẽ 'tốn kém và phức tạp' để có thể đi vào thực tiễn.

Hình 5: **Bối cảnh Doanh nghiệp xã hội tại Malaysia,**
ước tính từ Báo cáo Doanh nghiệp xã hội tại Malaysia năm 2018

Biểu đồ trên: Chỉ hơn 300 doanh nghiệp xã hội đăng ký dưới chương trình chứng nhận doanh nghiệp xã hội hiện tại của Malaysia trên tổng số khoảng 10,000 các tổ chức hoạt động theo tính chất của doanh nghiệp xã hội, mang lại tác động tích cực trước những vấn đề môi trường và xã hội của đất nước (biểu đồ trích từ báo cáo *Doanh nghiệp xã hội ở Malaysia: Các bước tiếp theo của Chính sách*).

Bản đề xuất được xây dựng dưới sự hợp tác giữa Hội đồng Anh, Ủy ban Kinh tế và Xã hội của Liên hợp quốc tại Châu Á - Thái Bình Dương (ESCAP) và MEDAC - hiện đang hỗ trợ phát triển một chiến lược quốc gia đầy tham vọng, chính là một bản kế hoạch hành động chi tiết sẽ 'lan tỏa các tác động xã hội và môi trường và kích thích phát triển kinh tế bằng tinh thần doanh nhân xã hội', Sri Derwina Shaharuddin, Trợ lý Bộ trưởng Bộ phận hoạch định chiến lược và chính sách tại MEDAC cho biết.

Cùng với bảy khuyến nghị khác trong Bản đề xuất *Các bước tiếp theo*, các thay đổi đối với Chương trình chứng nhận Doanh nghiệp Xã hội (SE.A) hiện đang được xem xét.

Sri nói: "Chúng ta cần phải hòa nhập hơn, đặc biệt là vì doanh nghiệp xã hội đang ở giai đoạn non trẻ. "Chúng tôi không muốn chính sách kìm hãm sự phát triển của các doanh nghiệp xã hội."

Trên thực tế, một định nghĩa phổ quát nên được hiểu là rất nhiều các tổ chức kinh doanh tạo ra tác động tích cực – như các doanh nghiệp kinh doanh cùng người thu nhập thấp, hợp tác xã, tổ chức phi chính phủ và doanh nghiệp siêu nhỏ - có thể được coi là doanh nghiệp xã hội và do đó được hưởng lợi từ các chương trình đào tạo chuyên môn, nhận hỗ trợ và tài trợ.

Thử và sai

Các khuyến nghị trong bản đề xuất *Các bước tiếp theo của Chính sách* đã được xây dựng dựa trên những kinh nghiệm chia sẻ từ các thành viên của tổ chức Doanh nghiệp Xã hội Vương quốc Anh, với hơn 20 năm kinh nghiệm trong lĩnh vực này, bao gồm các chính sách cụ thể như chiến lược phát triển doanh nghiệp xã hội của chính phủ Scotland.

Sri nói: "Nếu bạn muốn tìm hiểu thêm về doanh nghiệp xã hội, Vương quốc Anh là quốc gia mà chúng tôi giới thiệu tới".

Tristan Ace, người đã từng phụ trách lĩnh vực doanh nghiệp xã hội và kinh tế sáng tạo tại Đông Nam Á của Hội đồng Anh, chỉ ra rằng Vương quốc Anh không nhất thiết phải là hệ sinh thái "trưởng thành nhất". Thay vào đó, có rất nhiều cách thức đã được tìm ra ở nước Anh, mặc dù có thể thành công hoặc không.

"Nếu bạn đang thử một thứ gì đó mới ở châu Á, thì có khả năng ai đó ở Vương quốc Anh cũng đã thử và có thể chia sẻ cho bạn biết về điều đó", Tristan nói.

Chính phủ Malaysia hoàn toàn không phải là quốc gia mới tham gia vào lĩnh vực này. Cơ quan chính phủ có tên MaGIC, Trung tâm Sáng tạo & Đổi mới Toàn cầu Malaysia, được thành lập vào năm 2014 và đã xuất bản một Kế hoạch hành động doanh nghiệp xã hội cho giai đoạn 2015-18. Nhưng trước năm 2018, tinh thần kinh doanh chưa phải là điểm cốt lõi trong chính sách của chính phủ.

"Nếu bạn đang thử một thứ gì đó mới ở châu Á, thì có khả năng ai đó ở Vương quốc Anh cũng đã thử và có thể chia sẻ cho bạn biết về điều đó"

Đã có nhiều tiến triển thuận lợi khi Bộ Phát triển Doanh nhân (tiền thân của MEDAC) được thành lập vào giữa năm 2018. Ngay sau đó, Hội đồng Anh đã gặp gỡ Bộ trưởng và nhấn mạnh các chương trình Hội đồng Anh đã và đang làm việc với các doanh nghiệp xã hội. Sau khi nhận được sự tham gia sâu của Bộ trưởng, Hội đồng Anh đã bắt đầu hợp tác chính thức với chính phủ Malaysia và đóng vai trò quan trọng trong việc vận động đưa nội dung về doanh nghiệp xã hội vào chương trình nghị sự.

Vào giữa năm 2019, Bộ đã công bố Chính sách Doanh nhân Quốc gia 2030, đặt ra tham vọng cho Malaysia trở thành 'một quốc gia khởi nghiệp xuất sắc' - và đặc biệt đề cập đến doanh nghiệp xã hội.

Sri cho biết: "Malaysia đã xác định doanh nhân xã hội và hợp tác xã là nội dung nền tảng đưa vào chương trình nghị sự về phát triển kinh tế xã hội bao trùm của quốc gia.

Quan hệ đối tác của Hội đồng Anh với chính phủ Malaysia đã thực sự thành công sau khi xuất bản báo cáo Nghiên cứu về Bối cảnh Doanh nghiệp xã hội ở Malaysia vào đầu năm 2019 (Báo cáo Nghiên cứu là một phần trong hoạt động hợp tác khác của Hội đồng Anh với Ủy ban Kinh tế và Xã hội của Liên hợp quốc khu vực Châu Á - Thái Bình Dương và MEDAC cùng với sự hỗ trợ kỹ thuật từ tổ chức Doanh nghiệp xã hội Vương quốc Anh).

"Kinh nghiệm rộng lớn và mạng lưới rộng lớn" đã khiến Hội đồng Anh trở thành "đối tác chiến lược hoàn hảo", Sri nói.

Quan hệ đối tác của Hội đồng Anh với Ủy ban Kinh tế và Xã hội của Liên hợp quốc tại Châu Á và Thái Bình Dương (UNESCAP)

Trong lĩnh vực thúc đẩy xây dựng chính sách, Hội đồng Anh tập trung vào chủ đề đổi mới sáng tạo xã hội trên khắp thế giới bao gồm thực hiện các nghiên cứu, tổ chức các cuộc đối thoại chính sách (chẳng hạn như các sự kiện và tham vấn) và hỗ trợ trực tiếp cho các chính phủ.

Ở khu vực Châu Á - Thái Bình Dương, lĩnh vực này đã được thực hiện từ năm 2017 với sự hợp tác cùng UNESCAP, các nước thành viên trong Liên hợp quốc đã cam kết trong năm đó sử dụng doanh nghiệp xã hội và đầu tư tạo tác động như là một công cụ để nền kinh tế phát triển toàn diện.

So sánh với những sự nỗ lực nhỏ lẻ trước đây, các Chính phủ giờ đây đang tham gia vào chủ đề này "rất nghiêm túc và đưa ra cam kết chắc chắn", theo Jonathan Wong, Giám đốc Công nghệ và Đổi mới tại UNESCAP. Quan trọng hơn, mỗi quan hệ đối tác giữa Hội đồng Anh và UNESCAP đang tạo ra tác động mạnh mẽ nhất là khi "ngày càng nhiều quốc gia đưa doanh nghiệp xã hội và tác động xã hội vào luật pháp và nhiều nước đang cùng nhau vận động cho một chương trình nghị sự chung".

Ví dụ, vào năm 2019, Thái Lan đã thực hiện Đạo luật Thúc đẩy Doanh nghiệp Xã hội; năm ngoái, các ngoại trưởng kinh tế của mười chính phủ ASEAN (Đông Nam Á) đã tán thành các hướng dẫn thúc đẩy kinh doanh bao trùm.

Các kế hoạch tiếp theo

Hiện nay MEDAC đã có một kế hoạch hành động rất rõ ràng, điều gì tiếp theo?

Thách thức đầu tiên sẽ là các nỗ lực đồng nhất: hiện có 11 bộ và cơ quan cùng điều hành các chương trình doanh nghiệp xã hội. Điều này có lợi thế - ví dụ, ba bộ đồng chủ trì một chương trình khuyến khích sinh viên cân nhắc định hướng sự nghiệp trong lĩnh vực doanh nghiệp xã hội.

**'Nếu bạn muốn tìm hiểu thêm về doanh nghiệp xã hội,
Vương quốc Anh là quốc gia mà chúng tôi giới thiệu tới '**

MaGIC hiện nằm dưới sự quản lý của Bộ Khoa học, Công nghệ và Đổi mới, mà Sri nói là 'đôi bên cùng có lợi' - có nghĩa là cơ quan này 'đưa sự đổi mới vào phát triển doanh nghiệp xã hội'. Tuy nhiên, trong khi mục tiêu không phải là tập trung mọi thứ về một Bộ, nhưng điều quan trọng là đảm bảo các chương trình hỗ trợ không bị chòng chẹo, cô Sri nói.

Sri cho biết chính phủ muốn khu vực doanh nghiệp xã hội phải *"hoàn toàn tự duy trì, bình đẳng và lấy con người làm trung tâm để trao quyền và tạo ra các doanh nhân kinh doanh vì mục tiêu tạo tác động"* vào năm 2025.

Đây là một mục tiêu đầy tham vọng, nhưng Jonathan Wong, Giám đốc Công nghệ và Đổi mới tại UNESCAP, cho biết 'sức nặng thể chế' đằng sau bản Kế hoạch hành động sẽ giúp ích, và thực tế là Malaysia có một Bộ về tinh thần khởi nghiệp và hợp tác xã - Bộ này ít phổ biến ở các nước châu Á – đây thực sự là điều 'đáng khen ngợi'.

Trong khi tầm nhìn của chính phủ luôn có thể thay đổi trong tương lai, Wong nói rằng chương trình nghị sự về tinh thần kinh doanh xã hội 'rất ăn nhập' với các khía cạnh kinh tế, xã hội và môi trường của các Mục tiêu Phát triển Bền vững nên sẽ không có khả năng làm rối chính trị. "Người ta hy vọng rằng một chương trình nghị sự như thế này là lĩnh vực khá khả thi," ông nói.

Bài theo đơn đặt hàng của Hội đồng Anh, do Anna Patton, phóng viên từ Pioneers Post viết.